

**اسلام‌برابری در قوانین انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران
در مقایسه با معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه**

بررسندگان:

دکتر محمد حسین جعفری

سید محمد رضا بیگلری

علی محمد کمالیان

سرشناسه : جعفری، محمد حسین، ۱۳۴۹ -

عنوان قرار دادی : ایران. قوانین و احکام - Iran.Law, etc.

عنوان و نام پدیدآور: اصل برابری در قوانین انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران در مقایسه با معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه / نویسندگان محمد

حسین جعفری، سید محمد رضا بیدکی، علی محمد کمالیان

مشخصات نشر : یزد: نیکوروش، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۵۲-۹۶-۳

وضعیت فهرست نویسی : فیفا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۹۹-۲۱۱

موضوع : انتخابات - قوانین و مقررات - ایران

موضوع: Election law --iran

موضوع: حقوق بشر - ایران

موضوع: Human rights—iran

موضوع: حقوق تطبیقی

موضوع: Comparative law

شناسه افزوده : بیدکی، سید محمد رضا، ۱۳۶۸

شناسه افزوده: کمالیان، علی محمد، ۱۳۶۲

رده بندی کنگره : ۱۳۹ ج ۱۷۸۹/۷۵ JQ

رده بندی دیویی : ۳۲۸.۰۷۳

شماره کتابشناسی ملی : ۴۹۲

شماره مجوز : ۳۱۱-۹۶

اصل برابری در قوانین انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران در مقایسه با معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه

نویسندگان: دکتر محمد حسین جعفری ۳۴۸

سید محمد رضا بیدکی ۱۳۶۸ - علی محمد کمالیان ۱۳۶۲

ناشر: نیکوروش

صفحه آرایشی: دفتر آکادمیک

صحافی: رکن الدین

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

بهاء: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۵۲-۹۶-۳

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

یزد - خیابان امام خمینی - جنب کوچه برخوردار - انتشارات نیکوروش

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	مقدمه
۹	علائم اختصاری
۱۰	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۱۱	مبحث اول: انتخابات دموکراتیک
۱۲	گفتار اول: انتخابات
۱۲	بند اول: معنای لغوی
۱۳	بند دوم: معنای اصطلاحی
۱۴	بند سوم: انتخابات و کراس
۲۱	گفتار دوم: حق تعیین سرنوشت
۲۱	بند اول: مبانی نظری
۲۳	بند دوم: مبانی حقوقی
۲۵	گفتار سوم: رأی
۲۵	بند اول: معنای لغوی
۲۶	بند دوم: معنای اصطلاحی
۲۷	بند سوم: حق رأی
۲۷	الف: مبانی نظری
۳۱	ب: مبانی حقوقی
۳۳	گفتار چهارم: انتخابات آزاد و منصفانه
۳۴	بند اول: تعریف
۳۷	بند دوم: معیارها
۴۳	مبحث دوم: انتخابات در جمهوری اسلامی ایران
۴۳	گفتار اول: مبانی و مفاهیم انتخابات در اسلام
۴۱	بند اول: مفهوم بیعت
۴۴	بند دوم: تفاوت با همسایه بیعت و رأی
۴۶	بند سوم: اعتبار رأی اکثریت
۴۸	گفتار دوم: مبانی حقوقی
۴۸	بند اول: انتخابات در قانون اساسی
۵۱	بند دوم: انتخابات در قوانین عادی
۵۳	مبحث سوم: اصل برابری

۵۴	گفتار اول: تعریف برابری
۵۷	گفتار دوم: تاریخچه ی برابری
۵۹	گفتار سوم: مبانی اصل برابری
۵۹	بند اول: مبانی نظری
۶۳	بند دوم: مبانی اسلامی
۶۶	بند سوم: مبانی حقوقی
۶۷	الف: حقوق بین الملل
۶۹	ب: حقوق داخلی
۷۰	گفتار چهارم: تبعیض روا
۷۳	فصل دوم: ارد تضمین و نقض برابری انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان
۷۴	مبحث اول: برابری انتخاب کنندگان
۷۵	گفتار اول: شروط اولیه
۷۵	بند اول: تابعیت
۷۷	بند دوم: بلوغ سیاسی (حداقل سن)
۸۰	بند سوم: اقامت
۸۳	بند چهارم: بهره مندی از حقوق سیاسی
۸۴	گفتار دوم: شروط سلبی
۸۵	بند اول: بیماران روانی
۸۶	بند دوم: اهلیت اخلاقی
۸۸	بند سوم: محرومیت برخی از گروه ها
۸۹	گفتار سوم: برابری در حق رأی
۸۹	بند اول: برابری در ارزش آراء
۹۲	بند دوم: برابری رأی دهندگان
۹۴	مبحث دوم: برابری انتخاب شوندگان
۹۵	گفتار اول: شروط ایجابی
۹۵	بند اول: سن
۹۸	بند دوم: تابعیت
۱۰۲	بند سوم: اقامت
۱۰۴	بند چهارم: اخلاق (حسن شهرت)
۱۰۷	بند پنجم: شرط عقیدتی و دین
۱۱۳	بند ششم: تحصیلات
۱۱۷	بند هفتم: رجال سیاسی و مذهبی

۱۲۲	بند هشتم: مدیر و مدبر
۱۲۲	بند نهم: سلامت جسمی و روانی
۱۲۴	گفتار دوم: شروط سلبی
۱۲۵	بند اول: مجریان و ناظران انتخابات
۱۲۶	بند دوم: محرومین موقت (محرومین به واسطه شغل)
۱۳۲	بند سوم: محرومین دائمی (محکومین جزایی و وابستگان رژیم سابق)
۱۳۶	فصل سوم: موارد تضمین و نقض برابری در اجرا و نظارت بر انتخابات
۱۳۷	مبحث اول: اصل برابری در اجرای انتخابات
۱۳۷	گفتار اول: ساختار و تشکیلات نهاد مدیریت اجرایی انتخابات
۱۳۸	بند اول: وظایف مدیریت انتخابات
۱۴۱	بند دوم: ترکیب نهاد مدیریت اجرایی انتخابات
۱۴۵	گفتار دوم: وظایف و اختیارات مدیریت اجرایی
۱۴۶	بند اول: فرآیند تبلیغات و آرای
۱۴۶	الف: برنامه ریزی انتخابات
۱۴۷	ب: تقویم انتخاباتی
۱۴۸	ج: بودجه
۱۴۹	د: تأمین پرسنل و امکانات و تجهیزات
۱۵۰	ه: پیشنهاد و اصلاح قوانین
۱۵۰	و: حوزه بندی انتخابات
۱۵۲	ز: ثبت نام رأی دهنده (تهیه ی فهرست های انتخاباتی)
۱۵۳	ح: تعلیم و آموزش رأی دهنده
۱۵۴	ط: ثبت نام کاندیداها
۱۵۷	ی: ثبت نام و تأمین مالی احزاب سیاسی
۱۵۸	ک: فعالیت و تبلیغات انتخاباتی
۱۶۲	ل: تعیین شعب رأی گیری
۱۶۲	بند دوم: فرآیند اخذ رأی
۱۶۳	الف: انواع رأی گیری
۱۶۹	ب: برگه رأی
۱۶۹	ج: روز و ساعت رأی گیری
۱۷۰	بند سوم: فرآیند بعد از اخذ رأی
۱۷۱	مبحث دوم: برابری در نظارت بر انتخابات
۱۷۲	گفتار اول: مفهوم نظارت بر انتخابات

۱۷۴	گفتار دوم: نظارت قانونی
۱۷۶	گفتار سوم: انواع نظارت بر انتخابات
۱۷۶	بند اول: نظارت داخلی
۱۷۷	الف: نظارت غیر رسمی
۱۷۸	ب: نظارت رسمی
۱۸۱	بند دوم: نظارت بین المللی
۱۸۲	گفتار چهارم: حدود نظارت
۱۸۲	بند اول: انتخابات ریاست جمهوری
۱۸۵	دوم: مجلس شورای اسلامی
۱۸۵	بند سوم: مجلس خبرگان
۱۸۶	بند چهارم: شورای امن اسلامی
۱۸۷	گفتار پنجم: کیفیت نظارت
۱۹۰	گفتار ششم: نتایج نظارت قضایی
۱۹۱	بند اول: مرجع رجوع و استنادی به شکایات انتخاباتی
۱۹۳	بند دوم: آیین رسیدگی و شکایات انتخاباتی
۱۹۵	نتیجه گیری و پیشنهادات
۲۰۲	پیوست شماره یک
۲۱۰	پیوست شماره دو
۲۱۴	منابع و مأخذ
۲۲۴	و) منابع انگلیسی
۲۲۴	ز) سایر

مقدمه

اصل برابری یکی از مبنایی‌ترین اصول حقوق بشری شناخته می‌شود. همچنین، انتخابات به عنوان یکی از ارکان اصلی جوامع دموکراتیک و مسیری برای رسیدن به اهداف آن محسوب می‌گردد. جمهوری اسلامی ایران نیز همان گونه که از عنوان آن بر می‌آید، از طیفی است که نظام جمهوری که در آن مردم حاکم بر سرنوشت خود می‌باشند و انحصاری دیگر، شریعت اسلام با جمهوریت در هم آمیخته شده است که در آن حاکمیت از آن خداوند متعال است. بنابراین به دلیل جمهوری بودن اسلامی بودن نظام باید انتخابات را در کشور بر اساس این دو پارامتر بررسی کرد. در نظام حقوقی ایران، انتخابات به عنوان رکن اصلی جمهوریت با مقررات شرعی در هم آمیخته شده است. در این پژوهش با عنوان اصل برابری در قوانین انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران سعی می‌شود که اصل برابری را به عنوان یکی از حقوق بنیادین بشر در مقایسه با معیارهای -حاکم بر انتخابات آزاد و منصفانه مذکور در اسناد بین‌المللی به ویژه اعلامیه مجمع به معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه مصوب یکصد و پنجاه و چهارمین جلسه شورای اتحادیه بین‌المللی در سال ۱۹۹۴، در قوانین انتخاباتی به معنای اعم که شامل قانون اساسی، قوانین عادی، آیین‌نامه‌ها و سایر ضوابط می‌باشد، بررسی گردد؛ قوانینی برگرفته از مقررات شرعی که خود نیز رسالت برابری را بر دوش می‌کشند و جز

تقوا کسی را بر دیگری دارای برتری نمی‌دانند. همچنین در پی آنیم که موارد نقض، توجیه‌ها و خلاءهای قانونی که منجر به نقض این اصل بنیادین می‌گردند را در قوانین انتخاباتی بر روی دو گروه انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان مورد بررسی قرار دهیم و نیز نقش مجریان و ناظران انتخابات را در تضمین اصل برابری و سازوکارهایی که در قوانین انتخاباتی در خصوص استقلال و بی‌طرفی آنان تعبیه شده است را بررسی کنیم. البته، با در نظر گرفتن دیدگاه بی‌سودگون و تجربه‌ی کشورهای گوناگون در تدارک تضمین این اصل در قوانین انتخاباتی خود، نتایج این آسیب‌شناسی را در راه نزدیکی هر چه بیشتر قوانین انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران با معیارهای انتخابات آزاد و منصفانه (به عنوان یک سنجه) به کار می‌گیریم.

علائم اختصاری

- قانون انتخابات ریاست جمهوری
- قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی
- قانون انتخابات مجلس خبرگان
- قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
- ق.ا.ر.ج
- ق.ا.م.ش.ا
- ق.ا.م.خ
- ق.ش.و